

trebno, ker te vrste konjem rog še mnogo hitreje raste nego li takim, kateri vsak dan pridno delajo.

* Kdor ima na razpolaganje čresla, ki ga usnjarji proč mečejo, naj na novo zasajeno drevesnico proti koncu maja, najbolje po kakem hudem dežji, čez in čez pospe s čreslom kakih 10 $\frac{c}{m}$ na debelo. V tako nasuti drevesnici ne raste plevel skoraj nič, in zemlja ostane pod čreslom rahla in toliko vlažna, da ne more škodovati drevesnici najhujša poletnja suša. Cepljenci uspevajo izvrstno, naredo hitro debele in dolge poganjke, korenine se pa čudovito razrastejo. Iz tega je razvidno, kako dobro je posipati s čreslom, in jaz priporočam tako ravnati prav živo iz svoje večletne izkušnje.

* Sadno drevje očistiš mahu, ne da bi mu škodovalo, ako je namažeš z lugom od navadnega pepela ter mu primešaš na vsakih 20 litrov po pol kilograma pepela. To zmes moraš skuhati in vročo po deblu namazati. V malo dneh odpade mah in se ne prikaže več prihodnje leto.

* Ako hočeš nadležno mačko proč spraviti s kakega mesta na vrtu, potresi tist prostor s paprikovo moko. Zlasti v drevesnici so včasih mačke sitne, ker se vzpenjajo in raztegujejo po mladem drevju ter mu tako odluščajo popje. Drugače je pa mačka v obče na vrtu le koristna.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

147.

Teicha. Potopis. Vlada.

Kimberley 1875.

Tu je tudi mnogo Indov, ki so prišli sreče iskat na demantovo polje. Za težka dela ti ljudje niso, ali pa se jim ne poljubi delati. Poprijemajo se letakih del, pri katerih malo trpé ali vendar dovelj zaslužijo. Navadno so kuharji, natakarji, a žene prodajajo ovočje in zelenino. Vsi pa radi zmikajo, prime se jih, kar dosežejo.

Pri Vas imate zimo in leži morda sneg, tu pa je silna vročina. Na srečo imamo vsakega večera nevihto z lijakom, ki nam vzduh nekoliko čistita in ohladita. Na tukajšnjem trgu prodajajo razne stvari, kakoršnih drugej ne vidite z lepega, namreč živo zverino: leve, leoparda, hijene itd. Uni teden so tega blaga postavili na prodajo prav blizu mojega stanovanja. Zverina je bila na verigah, kakor pri Vas psi, ali vendar sem se bal po noči, da se katera ne utrga. Levinjo, leoparda, ogromnega pavijana in dva šakala so kupili za coolgiški vrt Kodanjski. Ostalo zverino so pobrali na Angleško.

Vprašali ste me v pismu, ali zapisujem pripetljaje svojega življenja, ali popisujem kraje, po katerih potujem in drugo temu tako. No, velik kos Afrike sem obhodil, marsikaj sem videl in skusil in tudi popisal. Ali menim, da bi ne kazalo natisniti mojih potopisov. Navadno se pišejo potopisi za dobiček in slavo, a jaz ne hrepenim po tem. Prečital sem mnogo knjig te vrste, in tudi vem, kako se spisujejo. Nekaj gradiva se nabere na potu, nekaj se prepíše s spisov drugih potovalcev, vzlasti starejših, ki so uže bolj pozabljeni, nekaj pa se strese iz rokava, da je popis tem mičnejši, ali da vzbuja strah in grozo. Da bi se jaz ponašal z izmišljenimi rečmi, tega me Bog varuj, to pa, kar sem sam skusil na potovanju, zdi se mi premalo zanimivo, da bi čitatelje ščegetalo. Tudi bi moral pisati o tukajšnjih zadevah vse drugače, kakor sporočajo razne knjige in spisi. Skoro vsak piše pohvalno ob Angležih. Angleži so namreč tu najprednejša moč, pisatelji se jim ližejo, ker pričakujejo od njih darov ali drugih koristi, domorodce črnce pa grdijo, ker od njih nimajo česa pričakovati.

Sedaj še par vrstic o tukajšnji vladi. Pisal sem Vam lanskega leta, kako je tu vrelo. Na srečo je dospela z Londona vest, da je guverner odstavljen. No, sedaj smo uže v marcu, ali guverner še vedno sedi na svojem sedežu. Došlo je uže do tega, da ljudstvo ne spoštuje zakonov in se brani davkov plačevati. Guverner ima samo še 16 policajev, ker nobeden ne mara te službe, in ti ne zadoščajo niti za jetnike. Nezavisne novine zelo napadajo vlado. Vrednik se je imel pred par dnevi zagovarjati pred sodiščem. Taka obravna je navadno smešna in vesela. Mnogo poslušalcev se zgrne vkup. Tudi jaz sem šel poslušat. Zagovornik je trdil, da je vrednik resnico pisal, da je toraj nedolžen. Tudi je povedal kar naravnost, da vladarica niti ne slutí, kaj vse njeni uradniki počenjajo in kako gospodarijo. Sodniki so bili v škripcu. Odložili so zadevo, ki bode pred kot ne obležala in zaspala za vselaj.

Zakon velí, da vsak, ki najema na delo Kafre, mora jih zapisati v zapisnik pri gosposki in plačevati po poldrug šiling od moža na mesec. Ali sedaj se nobeden več ne briga za ta zakon. Včeraj je gosposka poklicala 28 claimovih lastnikov, češ, da imajo neoglašene delavce. „Imamo jih“, povedali so, „ali plačevali ne bomo več od njih.“ In odšli so ne zmenivši se za ugovore sodnikove. Poprej je tajna bila družba „vigilantov“, sedaj uže očitno stopa na dan. Kdor nima svojega orožja, prejme je zastonj, kakor tudi strelivo. Včeraj so imeli „vigilanti“ vojaške vaje prav pred domom guvernerjevim, a policija se ni pokazala. Radoveden sem, kaj bode s tega.

Pripis.

Nezadovoljnost proti vladi raste. Danes so na velikem taboru proglasili, da je vse orožje in strelivo v državnem skladišču občinski imetek. Odprli so toraj magazin in orožje pobrali. Nobeden vladnih ni prišel

branit. Pa kaj hote! Premalo jih je. Prav krasen večer imamo. Luna jasno sveti. Na velikem trgu je vse živo. Štiri stotnije se urijo v orožju.

Ravnokar je bil Stransky pri meni. Boji se, da ne bukne ustanek. Vprašal me je, kaj mu je storiti, da ne pride ob imetje svoje. Ima tu domovanje vredno najmanje 1000 liber šterlingov. Težava je svetovati.

Govoré, da pride vojna s Kapskega Mesta. Angleška bi pametnejše storila, ako bi z lepo red napravila, ne pa z grdo. Ako pride vojna, navalili bodo novo breme ljudstvu, ki uže sedaj zelo toži radi visokih plačevanj. Stransky na primer je plačal lani 10 liber šterlingov od svoje trgovine, a letos ima plačati 60 liber.

Mnogi ctaimi so na prodaji, ali nobeden jih noče kupiti. Tudi mene ne veseli več tu biti. Kedar poneha tropiško deževje, ki je letos izredno silno, hočem iti drugam. Sedaj so reke in pritoki v Transvaalu napeti. Mogoče, da Vam dalje časa ne bodem pisal. Na zdravje!

Vaš

C. P.

148.

Beg s Kimberleya.

Keiskanma nad Vaalom 1880.

Prejel sem Vaš list. Tudi Vam hočem povedati, zakaj se mi ni poljubilo v Prago pisati. Gotovo se spominjate zasobnega dopisa, ki sem Vam ga poslal konec oktobra 1874. l. V njem sem nekoliko opisal razburjenost v Kimberleyu proti guvernerju. Tudi sem Vas prosil, da bi tega dopisa ne kazali novinarjem, ker je bilo v njem nekoliko opazk, ki niso bile za javnost.

„Slovan“ je obelodanil ta dopis. Dotično številko so nekateri praški gospodje poslali v Kimberley, da bi tu vedeli, kakošen obrekovalec sem jaz in kake reči sporočam celo o guvernerju v Prago. No, vse žive dni jaz sam nisem poslal niti enega stavka novinarjem za novine. Rečeni članek, da bi me uničil, preložili so na angleški in izročili vredništvu novin „Diamond-News“. Naslov so mu dali: „Poslal z južne Afrike C. P., in obelodanil v „Slovanu“ po O P.“

Konec februarja 1875. l., prav tistega dne, ko sem bil skončal pismo Vam, čital sem v imenovanih novinah opazko: „Prejeli smo ta dopis (s Prage), ali nam ni jasno, kakov pomen ima. Ne moremo ga natisniti. Vredništvo.“

Nisem slutil, kako nevarno se ta reč mene tiče, kaka burja se nad menoj vzdiga. Čez kaj časa sem prejel na veliko začudenje in s strahom svarilo od znanega uradnika pri sodišču, da so proti meni vložili tožbo, ker sem v nekih českich novinah zelo razžalil guvernerja. Povabilo je uže spisano, jutri zjutraj mi bode vzočeno, in ob devetih bode treba priti k gosposki. Ako bi tajil, dejati me hočejo v preiskovalni zapor in potem se obrniti v Prago po pojasnilo.

Zaslišanje bi bilo kratko, kaj pak. Obsodili bi me bili na več let težkega dela na javnih cestah. Takega ponižanja bi vendar ne mogel prenašati, zlasti zategadelj ne, ker imajo kaznjenci železje na nogah tudi pri delu. Uradnik mi je svetoval, naj se nemudoma izgubim iz mesta in se umaknem v državo Oranjsko, da mi povabila ne bodo mogli vročiti. Če mi pa povabilo vročé in bi ne prišel k sodišču, poslali bi koj za menoj tajnega policaja, ki mi gotovo pride na sled, a potem huje záme.

Po dveh popoldne sem prejel svarile, ob štirih sem uže bežal s Kimberleya proti državi Oranjskej, potem v Transvaal in dalje na sever. Tako je. Kar sem Vam pisal o guvernerjih v zemljah zamorskih, vse je gola istina. Ali istica se ne sme pisati ne govorit. Dospel sem v Pretorijo, kjer sem hotel ostati. Zavil sem jo v gostilnico, da bi se malo poživil z jedjo in pijačo. Na mizi so ležale razne novine, tudi kimberleyski list „Government-Gazette“. Dihtivo sem segel po njem, da bi izvedel, kaj je novega v Kimberleyu. Zagledal sem svoje ime. Zapustivši Kimberley sem potoval kot Rus z izmišljenim imenom. Zapazivši toraj pravo svoje ime v listu, bil sem jako radoveden, kaj je napisano o meni. Vsa ta reč se mi je tako vtisnila v spomin, da je nisem pozabil še danes ne. Čital sem to-le:

„S sodnega dvora v zemlji Grikvov.

Viktorija, po Božjej milosti kraljica spojenih kraljevin Velike Britanije in Irske, čuvajka prava.

Šerifu provinciji Zapadne zemlje Grikvov, ali njegovemu zakonitemu namestniku. Pozdrav.

Povabilo gospodu C. P., ki je poslednji čas stanoval v Kimberleyu, da bi se dostavil k slavnemu sodnemu dvoru za zemljo Grikvov v Kimberleyu dne 10. junija 1875. l. ob desetih dopoldne.“

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

(Dalje.)

C. kr. deželna vlada in c. kr. okrajno glavarstvo zo okolico Ljubljansko spričujeta lahko neizmerno bedo, ki jo prouzročujejo povodnji skozi več let na Ljubljanskem močvirji.

Posebno letos večina močvirskih posestnikov ne bo dobila prav nobenih pridelkov, kajti spomladi pokončala je povodenj zimsko setev niži ležečega močvirskega ozemlja popolnoma, povodenj, ki je nastala po leti med 24. avgustom in 3. septembrom, ugonobila je ravno tako popolnoma pomladansko in letensko setev, meseca oktobra pa ubogi barjan kar ni prišel iz povodnji, ker je deževalo neprenehoma več ko 25 dni.